

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی ، گروه جغرافیا
پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: برنامه ریزی روستایی

عنوان :

نقش تسهیلگر زن بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی
(مطالعه موردی روستاهای دهستان جواد آباد)

استاد راهنما

دکتر شهره تاج

استاد مشاور

دکتر رضا تاجفر

پژوهشگر

سیده فریبا میراب زاده قناد

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم

خدا را سپاس می گزارم که مرا از وجود مادری آفرید که همواره خورشید زندگیم است، گرمای محبتش، وجودم را مملو از محبت و دوستی به همنوعان ام می کند و نور وجودش همواره چراغ راه زندگیم است، ستاره های وجودش، خواهران و برادرانم را در زندگیم، دوستان و پشتیبان من تربیت کرد که با وجود آنها هیچگاه در زندگیم احساس تنهایی نکردم.

خدا را سپاس که مرا در جمع دوستانی قرار داد که با محبتشان سیراب و با علم شان راهنمای من بودن، و خدا را سپاس که مرا خادم زنان روستایی قرار داد که از بهترین مخلوقات اش می باشد، همواره از آنان آموختم و از محبتشان به وظیفه ام دلگرم شدم.

این تحقیق برخاسته از باور من به اثر بخشی طرح "بازنگری انتخاب مروجین زن روستایی" از طرح های مدیریت امور زنان روستایی و عشایری وزارت جهادکشاورزی می باشد.

پژوهش خود را تقدیم به همه عزیزانی می کنم که وجودم از وجودشان است پدر و مادرم

قلبم لبریز از محبتشان است خواهران و برادرانم

خواهر زاده عزیزم آقای روح اله دادجوکه با دلسوزی و همراهی در اتمام این پژوهش، همیشه به

یاد ماندنی است

و تقدیم به همه دوستانی که مشوق من در طرح بودند و تقدیم به همه زنان روستایی، حلقه فراموش شده در توسعه روستایی.

سپاسگزارى

در انجام اين تحقيق علاوه بر الطاف الهى ، ارشادات و رهنمودهاي اساتيد محترم و بنیان گذاران و مروجين موضوع تحقيق بوده که بر خود وظيفه مي دانم مراتب سپاس و قدر داني خود را اعلام نمايم:

استاد محترم راهنمايم سرکار خانم دکتر شهره تاج که با باور قلبی خود به موضوع تحقيق و رهنمودهاي لازم مرا ياري دادند

استاد محترم مشاورم آقای دکتر رضا تاجفر که در سرانجام طرح مرا همراهي کردند.

سرکار خانم فرزانه مافي ، مدیریت اسبق دفتر امور زنان روستايي و عشایري وزارت جهاد کشاورزي بنیانگذار و مروج طرح "بازنگري انتخاب مروجين زن روستايي" در کشور ، که با جدیت اين طرح موثر در توسعه روستايي را در کشور رواج دادند.

آقای دکتر محمد باقر کمالی ، مجري ، مشاور و پشتیبان طرح مذکور که دلسوزانه آموختند ، آموختند و هیچ گونه توقع اي نداشتند و ندارد.

با آرزوي سلامتي و موفقیت همه عزيزاني که در آبادي کشور تلاش کردند و مي کنند.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سیده فریبا میراب زاد قناد دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۷۰۰۰۲۲۶ در رشته جغرافیا - برنامه ریزی روستایی در تاریخ ۹۰/۴/۲۹ از پایان نامه خود تحت عنوان " نقش تسهیلگر زن بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی (مطالعه موردی روستاهای دهستان جواد آباد) " با کسب نمره ۱۷/۵ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

نام و نام خانوادگی: سیده فریبا میراب زاده قناد

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۰/۴/۲۹

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم سیده فریبا میراب زاده از پایان نامه خود دفاع

نموده و با نمره ۱۷/۵ به حروف هفده و نیم و با درجه بسیار خوب مورد

تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۱۵۱۸۸۹۱۰۰۸
عنوان پایان نامه: نقش تسهیلگر زن بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی (مطالعه موردی روستاهای دهستان جواد اباد)		
نام و نام خانوادگی دانشجو: سیده فریبا میراب زاده فناد	شماره دانشجویی: ۸۷۰۰۰۲۲۶	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۸۸/۱۰/۸
رشته تحصیلی: جغرافیا - برنامه ریزی روستایی	استاد / استادان راهنما: دکتر شهره تاج	تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۰/۴/۲۹
استاد / استادان مشاور: دکتر رضا تاجفر		
ادرس: تهران - خیابان پاسداران - خیابان شهید اخوان - پلاک ۱۱ تلفن: ۲۲۵۱۵۵۵۰ - ۰۹۱۲۲۵۹۶۴۸۱		
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روشهای اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>هدف از این پژوهش بررسی نقش زنان تسهیلگر بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی - مطالعه موردی روستاهای دهستان جواد اباد شهرستان ورامین استان تهران بود. بدین منظور با روش پیمایش با بهره گیری از پرسشنامه و با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای ۳۰۰ نفر از زنان روستایی مورد مطالعه قرار گرفتند. پرسشنامه ها بصورت مصاحبه ای توسط پژوهشگر تکمیل گردید.</p> <p>نتایج پژوهش نشان داد که بین نحوه انتخاب زنان تسهیلگر و مشارکت پذیری زنان روستایی رابطه معناداری وجود دارد. ($P=0/010$) بین نسبت نقش تسهیلگر و ارتباط زنان روستایی با کارشناسان دولتی یا غیر دولتی ($P=0/016$) و نیز بین نسبت نقش تسهیلگر و هماهنگی تسهیلگر در برگزاری دوره های آموزشی ($p=0/002$)، بین نسبت نقش تسهیلگر و دسترسی زنان به فرصت های آموزشی ($p=0/001$) رابطه معناداری وجود دارد. بین نسبت نقش تسهیلگر و توانایی زنان در ارائه راه حل های مناسب ($p=0/027$)، بین نسبت نقش تسهیلگر و اعتماد به نفس زنان برای اظهار نظرات در خانواده و روستا ($p=0/000$)، بین نسبت نقش تسهیلگر و مشارکت زنان در تصمیم گیری ها در خانواده و روستا ($P=0/002$) رابطه معناداری وجود دارد. اما بین نسبت نقش تسهیلگر و عضویت زنان در تشکلهای ($p=0/170$) و بین نسبت نقش تسهیلگر و بهبود وضعیت درآمد زنان روستایی ($P=0/719$) رابطه معنادار وجود ندارد.</p> <p>با توجه به نتایج پژوهش حضور زنان تسهیلگر در روستاها با افزایش مشارکت اجتماعی زنان در روستا همراه بوده است. اما به زعم زنان روستایی، زنان تسهیلگر نتوانسته اند به زنان روستایی در زمینه اقتصادی کمک کنند و یا شاید کمتر تسهیلگران در این حوزه نقشی ایفا کرده و بیشتر به فعالیتهای اجتماعی بسنده کرده اند. به نظر می رسد بایستی سیاستگذاران در برنامه ریزی های مرتبط با مشارکت زنان در روستا به این مهم توجه نمایند.</p>		

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است تاریخ و امضا:

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات تحقیق	
۲	۱-۱- مقدمه
۵	۲-۱- بیان مسأله
۶	۳-۱- اهمیت موضوع تحقیق
۷	۴-۱- اهداف تحقیق
۸	۵-۱- متغیر های تحقیق
۱۰	۶-۱- سؤالات اساسی تحقیق
۱۰	۷-۱- پیش فرضها یا فرضیه های اصلی
۱۱	۸-۱- پیشینه تحقیق
۱۸	۹-۱- مراحل انجام کار
۱۸	۱-۹-۱- روش تحقیق
۱۸	۲-۹-۱- جامعه آماری
۱۸	۳-۹-۱- روش نمونه گیری
۱۸	۴-۹-۱- شیوه گردآوری اطلاعات
۱۸	۵-۹-۱- ابزار های گردآوری اطلاعات
۱۹	۶-۹-۱- شیوه های تجزیه و تحلیل یافته ها
۱۹	۱۰-۱- محدودیتهای پژوهش
فصل دوم: چارچوب نظری پژوهش (ادبیات تحقیق)	
۲۱	۱-۲- مفاهیم و اصطلاحات
۲۱	۱-۱-۲- تسهیل گری
۲۱	۲-۱-۲- مشارکت (مشارکت اجتماعی)
۲۲	۳-۱-۲- تسهیلگر زن روستایی (مروج)
۲۲	۴-۱-۲- زنان روستایی

۲۲	۵-۱-۲ - تعاریف مشارکت
۲۸	۲-۲ - مدلها و نظریات و مباحث تئوریک
۲۸	۲-۱-۱ - ترویج دو سویه (ارتباط دو سویه)
۲۸	۲-۲-۲ - زمینه تاریخی مشارکت
۳۱	۳-۲-۲ - دیدگاهها و نظرات در زمینه مشارکت زنان
۴۲	۴-۲-۲ - موانع و عوامل مؤثر در مشارکت
۶۱	۶-۲-۲ - تسهیلگر - تسهیلگری
۶۸	۷-۲-۲ - نگاهی به پیشینه نیروهای بومی و محلی در جهان
۸۲	۸-۲-۲ - سابقه نیروهای بومی و محلی در ایران
	فصل سوم: ویژگی های جغرافیایی محدوده مورد مطالعه
۸۹	۳-۱-۱ - ویژگیهای جغرافیای طبیعی
۸۹	۳-۱-۱-۱ - موقعیت جغرافیایی شهرستان ورامین
۹۱	۳-۱-۲ - زمین شناسی
۹۲	۳-۱-۳ - توپوگرافی منطقه
۹۲	۳-۱-۴ - اقلیم
۹۴	۳-۱-۵ - خاک
۹۹	۳-۱-۶ - منابع آب
۱۰۳	۳-۱-۷ - پوشش گیاهی
۱۰۵	۳-۱-۸ - حیات جانوری
۱۰۶	۳-۲-۱ - ویژگیهای جغرافیایی انسانی
۱۰۶	۳-۲-۱-۱ - موقعیت
۱۰۶	۳-۲-۲ - ویژگیهای تاریخی
۱۱۰	۳-۲-۳ - ویژگیهای اجتماعی و جمعیتی
۱۱۳	۳-۲-۴ - ویژگی های اقتصادی (ترکیب فعالیتها)

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل موضوع پژوهش

- ۱-۴-۱-۴ اطلاعات توصیفی ۱۲۱
- ۲-۴-۲-۴ ویژگی‌های اختصاصی ۱۳۲
- ۱-۲-۴ شاخص مربوط به نوع انتخاب تسهیلگر بر مشارکت اجتماعی زنان روستا ۱۳۲
- ۲-۲-۲ شرکت در انتخابات تسهیلگر ۱۳۳
- ۳-۲-۴ انتخاب تسهیلگر ۱۳۴
- ۴-۲-۴ تأثیر نوع انتخاب بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی ۱۳۵
- ۵-۲-۴ شاخص های مربوط به عملکرد تسهیلگر ۱۳۶
- ۶-۲-۴ تأثیر تسهیلگر بر بهبود وضعیت درآمد زنان روستایی ۱۳۷
- ۷-۲-۴ تأثیر تسهیلگر بر توانایی زنان روستایی در ارائه راه حل های مناسب مربوط به مشکلات روستا ۱۳۸
- ۸-۲-۴ تأثیر عملکرد تسهیلگر بر اعتماد به نفس زنان روستایی ۱۳۹
- ۹-۲-۴ تأثیر تسهیلگر بر تمایل زنان روستایی در انتقال تجارب و آموخته هایشان ۱۴۰
- ۱۰-۲-۴ تأثیر تسهیلگر در مشارکت زنان روستایی در تصمیم گیری مسائل خانواده و روستا ۱۴۱
- ۱۱-۲-۴ حضور مستمر و مداوم زنان روستایی در جلسات هماهنگ شده توسط تسهیلگر ۱۴۲
- ۱۲-۲-۴ مراجعات زنان روستایی به تسهیلگر ۱۴۳
- ۱۳-۲-۴ اهمیت دادن تسهیلگر به نقطه نظرات زنان روستایی ۱۴۴
- ۱۴-۲-۴ تأثیر تسهیلگر در ارتباط کارشناسان دولتی و غیر دولتی با زنان روستایی ۱۴۵
- ۱۵-۲-۴ هماهنگی برگزاری دوره های آموزشی مورد نیاز زنان روستایی توسط تسهیلگر ۱۴۶
- ۱۶-۲-۴ تأثیر تسهیلگر بر میزان دسترسی زنان روستایی به منابع و فرصت‌های آموزشی ۱۴۷
- ۱۷-۲-۴ تأثیر تسهیلگر در میزان استفاده زنان روستایی از نشریات آموزشی ، کتب علمی و ... ۱۴۸
- ۱۸-۲-۴ تشویق زنان روستایی در همکاری و همراهی با تسهیلگر ۱۴۹
- ۱۹-۲-۴ میزان رضایتمندی زنان روستایی از عملکرد تسهیلگر ۱۵۰
- ۳-۴-۳ آزمون فرضیات ۱۵۱
- ۱-۳-۴-۱ توزیع سن به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش ۱۵۱

- ۴-۳-۲- توزیع سن به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش در مورد نقش تسهیلگر در ارتباط زنان با کارشناسان دولتی و غیر دولتی با استفاده از آزمون کای- اسکور ۱۵۲
- ۴-۳-۳- توزیع سن به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش در مورد نقش تسهیلگر در هماهنگی جهت برگزاری دوره های آموزشی با استفاده از آزمون کای- اسکور ۱۵۳
- ۴-۳-۴- توزیع وضعیت اشتغال به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش در مورد نقش تسهیلگر در ارتباط زنان روستایی با کارشناسان دولتی و غیر دولتی با استفاده از آزمون کای- اسکور ۱۵۴
- ۴-۳-۵- توزیع وضعیت تحصیل به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش در مورد نقش تسهیلگر در بهبود وضعیت در آمد زنان روستایی با استفاده از آزمون کای- اسکور ۱۵۵
- ۴-۳-۶- توزیع وضعیت اشتغال به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش در مورد نقش تسهیلگر در مشارکت و عضویت زنان روستایی در تشکلهای با استفاده از آزمون کای- اسکور ۱۵۶
- ۴-۳-۷- توزیع سن به تفکیک نظرات نمونه های مورد پژوهش در مورد نقش تسهیلگر در افزایش مشارکت در تصمیم گیری در مسائل خانواده و روستا با استفاده از آزمون کای- اسکور ۱۵۷
- ۴-۴- آزمون فرضیات تحقیق ۱۵۸
- ۴-۵- نتایج یافته ها ۱۶۴
- ۴-۵-۱- ویژگی های نمونه‌ی انتخاب شده جامعه پژوهش ۱۶۴
- ۴-۵-۲- ویژگی های اختصاصی - شاخص های مربوط به تأثیر تسهیلگر بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی ۱۶۵
- ۴-۵-۳- نتایج حاصل از بررسی نتایج تحلیلی داده‌ها ۱۶۹

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

- ۵-۱- نتیجه کلی ۱۷۱
- ۵-۲- پیشنهادات ۱۷۵
- منابع و مأخذ ۱۷۷
- ضمائم ۱۷۹
- چکیده انگلیسی ۱۸۶

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره ۲-۱: تعاریف مشارکت از نظر فلاسفه و صاحب‌نظران	۲۷
جدول شماره ۲-۲: زمینه تاریخی مشارکت	۳۱
جدول شماره ۲-۳: عوامل مؤثر در مشارکت از دیدگاه برخی از محققان	۵۳
جدول شماره ۲-۴: برخی موانع و عوامل مؤثر در مشارکت زنان روستایی	۶۰
جدول شماره ۲-۵: ویژگی‌های تسهیلگر یا مروج از نظر برخی محققین	۶۸
جدول شماره ۲-۶: پیشینه نیروهای بومی و محلی در جهان	۸۰
جدول شماره ۲-۷: سابقه نیروهای بومی و محلی در ایران	۸۶
جدول شماره ۳-۱: اسامی روستاهای تحت پوشش دهستان جواد آباد که دارای سکنه هستند	۹۰
جدول شماره ۳-۲: درجات مختلف اراضی در دشت ورامین	۹۷
جدول شماره ۳-۳: طبقه بندی خاکهای دشت ورامین	۹۸
جدول شماره ۳-۴: وضعیت اراضی کشاورزی دهستان جواد آباد	۹۹
جدول شماره ۳-۵: فهرست روستاهای زیر شبکه مدرن آبیاری	۱۰۱
جدول شماره ۳-۶: وضعیت منابع آبی (سطحی) دهستان جواد آباد	۱۰۱
جدول شماره ۳-۷: مشخصات انهار اصلی و فرعی جواد آباد	۱۰۲
جدول شماره ۳-۸: منابع آبهای زیرزمینی دهستان جواد آباد	۱۰۳
جدول شماره ۳-۹: اطلاعات جمعیتی شهرستان ورامین (۱۳۸۲)	۱۱۱
جدول شماره ۳-۱۰: اسامی روستاهای دارای بیست خانوار و دارای شورای اسلامی در دهستان جواد آباد	۱۱۲
جدول شماره ۳-۱۱: رتبه بندی عملکرد سطح زیر کشت و تولید شهرستان ورامین در استان تهران ۱۳۷۶	۱۱۴
(با احتساب پاکدشت)	
جدول شماره ۳-۱۲: مقایسه تعداد واحدهای پرورش دام و طیور در ورامین و دهستان جواد آباد	۱۱۸
۳-۲-۵- ویژگیهای کالبدی	۱۱۹
جدول شماره ۴-۱: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب سن	۱۲۱
جدول شماره ۴-۲: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب وضعیت تأهل	۱۲۲

- جدول شماره ۳-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب میزان تحصیلات ۱۲۳
- جدول شماره ۴-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تعداد خانوار ۱۲۴
- جدول شماره ۵-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب شغل اصلی زنان روستایی ۱۲۵
- جدول شماره ۶-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب دخالت و مشارکت در تصمیم‌گیری مربوط به امور منزل و خانواده ۱۲۶
- جدول شماره ۷-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تشویق خانواده در فعالیت‌های مشارکتی ۱۲۷
- جدول شماره ۸-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب حضور در مراسم‌های مذهبی و سنتی ۱۲۸
- جدول شماره ۹-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب مشارکت در برپایی مراسم‌های مذهبی و سنتی ۱۲۹
- جدول شماره ۱۰-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب حضور در انتخابات شوراهای اسلامی در روستا ۱۳۰
- جدول شماره ۱۱-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب عضویت و مشارکت ۱۳۱
- جدول شماره ۱۲-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب آشنایی با تسهیلات ۱۳۲
- جدول شماره ۱۳-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب شرکت در انتخابات تسهیلات ۱۳۳
- جدول شماره ۱۴-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب انتخاب تسهیلات چگونه مناسب است؟ ۱۳۴
- جدول شماره ۱۵-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر نوع انتخاب بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی ۱۳۵
- جدول شماره ۱۷-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیلات بر بهبود وضعیت درآمد زنان روستایی ۱۳۷
- جدول شماره ۱۸-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیلات بر توانایی زنان روستایی در ارائه راه‌حل‌های مناسب مربوط به مشکلات روستا ۱۳۸
- جدول شماره ۱۹-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر عملکرد تسهیلات بر اعتماد به نفس زنان روستایی جهت ارائه نقطه‌نظرات خود در خانواده و روستا ۱۳۹
- جدول شماره ۲۰-۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیلات بر تمایل زنان روستایی در انتقال تجارب و آموخته‌هایشان ۱۴۰

- جدول شماره ۴-۲۱: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیگر در مشارکت زنان روستایی در تصمیم گیری مسائل خانواده و روستا ۱۴۱
- جدول شماره ۴-۲۲: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب حضور مستمر و مداوم زنان روستایی در جلسات هماهنگ شده توسط تسهیگر ۱۴۲
- جدول شماره ۴-۲۳: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب مراجعات آنها (در حل مشکلات خانوادگی و پیشنهادات دوره های آموزشی. حل مشکلات روستا و ...) به تسهیگر ۱۴۳
- جدول شماره ۴-۲۴: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب اهمیت دادن تسهیگر به نقطه نظرات زنان روستایی ۱۴۴
- جدول شماره ۴-۲۵: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیگر در ارتباط کارشناسان دولتی و غیر دولتی با زنان روستایی ۱۴۵
- جدول شماره ۴-۲۶: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب هماهنگی برگزار کننده دوره های آموزشی مورد نیاز زنان روستایی توسط تسهیگر ۱۴۶
- جدول شماره ۴-۲۷: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیگر بر میزان دسترسی زنان روستایی به منابع و فرصت های آموزشی ۱۴۷
- جدول شماره ۴-۲۸: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تأثیر تسهیگر در میزان استفاده از نشریات آموزشی، کتب علمی، مجلات فرهنگی و ۱۴۸
- جدول شماره ۴-۲۹: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب تشویق زنان روستایی در همکاری و همراهی با تسهیگر ۱۴۹
- جدول شماره ۴-۳۰: توزیع فراوانی زنان روستایی بر حسب میزان رضایتمندی آنها از عملکرد تسهیگر ۱۵۰
- جدول شماره ۴-۳۱: اثر نوع انتخاب تسهیگر بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی ۱۵۱
- جدول شماره ۴-۳۲: نقش تسهیگر در ارتباط زنان با کارشناسان دولتی و غیر دولتی ۱۵۲
- جدول شماره ۴-۳۳: نقش تسهیگر در هماهنگی جهت برگزاری دوره های آموزشی ۱۵۳
- جدول شماره ۴-۳۴: ارتباط زنان با کارشناسان دولتی و غیر دولتی پس از انتخاب تسهیگر ۱۵۴
- جدول شماره ۴-۳۵: نقش تسهیگر بر بهبود وضعیت در آمد زنان روستایی ۱۵۵

- جدول شماره ۴-۳۶: نقش تسهیلگر در مشارکت و عضویت زنان روستایی در تشکلهای..... ۱۵۶
- جدول شماره ۴-۳۷: نقش تسهیلگر در افزایش مشارکت در تصمیم‌گیری در مسائل خانواده و روستا
..... ۱۵۷
- جدول شماره ۴-۳۸: آزمون رابطه بین نحوه انتخاب زنان تسهیلگر و مشارکت‌پذیری زنان روستایی
..... ۱۵۸
- جدول شماره ۴-۳۹: آزمون رابطه بین نقش زن تسهیلگر و دوره‌های آموزشی ویژه زنان روستایی
..... ۱۵۹
- جدول شماره ۴-۴۰: آزمون رابطه بین نقش زن تسهیلگر و وجود تشکلهای زنان روستایی..... ۱۶۱
- جدول شماره ۴-۴۱: آزمون رابطه بین نقش زن تسهیلگر و تصمیم‌گیری زنان روستایی در سطح
خانواده و اجتماع..... ۱۶۲

فهرست نمودارها و مدل ها

صفحه	عنوان
۴۱	نمودار ۱-۲ دیدگاه ها و نظرات در زمینه مشارکت زنان
۴۸	مدل ۱-۲ جایگاه سازمانهای غیردولتی در ساماندهی مشارکتهای مردمی
۵۲	نمودار ۲-۲ چرخه ی عمل ، تفکر ، برنامه
	مدل ۲-۲ کاربردی طرح تربیت و سازماندهی تسهیلمان زن روستایی(چرخه ی عمل ، تفکر ، برنامه)
۸۷	

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی نقش زنان تسهیلگر بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی - مطالعه موردی روستاهای دهستان جواد آباد شهرستان ورامین استان تهران بود. بدین منظور با روش پیمایش با بهره گیری از پرسشنامه و با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای ۳۰۰ نفر از زنان روستایی مورد مطالعه قرار گرفتند. پرسشنامه ها بصورت مصاحبه ای توسط پژوهشگر تکمیل گردید.

نتایج پژوهش نشان داد که بین نحوه انتخاب زنان تسهیلگر و مشارکت پذیری زنان روستایی رابطه معناداری وجود دارد. ($P=0/010$) بین نسبت نقش تسهیلگر و ارتباط زنان روستایی با کارشناسان دولتی یا غیر دولتی ($P=0/016$) و نیز بین نسبت نقش تسهیلگر و هماهنگی تسهیلگر در برگزاری دوره های آموزشی ($p=0/002$) ، بین نسبت نقش تسهیلگر و دسترسی زنان به فرصت های آموزشی ($p=0/001$) رابطه معناداری وجود دارد. بین نسبت نقش تسهیلگر و توانایی زنان در ارائه راه حل های مناسب ($p=0/027$) ، بین نسبت نقش تسهیلگر و اعتماد به نفس زنان برای اظهار نظرات در خانواده و روستا ($p=0/000$) ، بین نسبت نقش تسهیلگر و مشارکت زنان در تصمیم گیری ها در خانواده و روستا ($P=0/002$) رابطه معناداری وجود دارد. اما بین نسبت نقش تسهیلگر و عضویت زنان در تشکلهای ($p=0/170$) و بین نسبت نقش تسهیلگر و بهبود وضعیت درآمد زنان روستایی ($P=0/719$) رابطه معنادار وجود ندارد.

با توجه به نتایج پژوهش حضور زنان تسهیلگر در روستاها با افزایش مشارکت اجتماعی زنان در روستا همراه بوده است. اما به زعم زنان روستایی ، زنان تسهیلگر نتوانسته اند به زنان روستایی در زمینه اقتصادی کمک کنند و یا شاید کمتر تسهیلگران در این حوزه نقشی ایفا کرده و بیشتر به فعالیتهای اجتماعی بسنده کرده اند. به نظر می رسد بایستی سیاستگذاران در برنامه ریزی های مرتبط با مشارکت زنان در روستا به این مهم توجه نمایند.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه:

توسعه روستایی مانند خود توسعه، پیچیده و دارای مفاهیم مختلفی است. گاهی توسعه روستایی را همان توسعه کشاورزی تعریف کرده اند. برخی، اصلاحات ارضی را توسعه روستایی نامیده اند. گروهی شرایطی را که روستاییان در مناطق روستایی بمانند و مهاجرت نکنند، توسعه روستایی نامیده اند. در مقابل، تعدادی از صاحب نظران توسعه معتقدند که توسعه روستایی نمی تواند محدود به توسعه کشاورزی یا اصلاحات ارضی گردد، بلکه آنها توسعه روستایی را توسعه مردم و محیط زندگی می دانند. (کمالی، ۱۳۸۵، ص ۳۰)

اولویت رشد و توسعه منابع انسانی بر سایر وجوه توسعه روستایی، امری انکارناپذیر است. به دیگر سخن، منابع انسانی، عامل کلیدی و پیش شرط ضروری برای دستیابی به توسعه پایدار روستایی است. (همان ص ۳)

وضعیت توسعه روستایی در اکثر کشورهای جهان سوم نتوانسته به شکل صحیح و اصولی دنبال گردد و تا زمانی که رشد و توسعه منابع انسانی در مبحث روستایی جایگاه محوری نداشته باشد، باز ما شاهد فقر و مهاجرت روستاییان در این کشورها خواهیم بود. ما در جهان فعلی یک میلیارد نفر انسان داریم که در شرایط سخت و طاقت فرسا در مناطق روستایی در زیر خط فقر زندگی می کنند. شاید بتوان اذعان نمود که مانع اصلی توسعه در این مناطق، نبود راهکارها و سازمانهای مناسب برای تسهیل و مشارکت واقعی خود این مردم محروم بوده است. متأسفانه هر چه به سوی مناطق محروم در کشورهای در حال رشد نزدیکتر می شویم، مشارکت و قدرت مردم در تصمیم گیریها کمتر می شود و سازمانهای زیربط خصوصاً ترویج کشاورزی کمتر توانسته اند در این امر موفق باشند. (کمالی، ۱۳۸۳، ص ۱۳)

توسعه ، هیچگاه جریانی بی طرف نبوده است و از این رو، همواره و از جهات بسیار، زنان را مورد غفلت قرار داده و به آنها آسیب وارد کرده است. سازمان ملل در سال ۱۹۸۵ از مجموع گزارش های جمع آوری شده به مناسب دهه زن یافته های زیر را مورد تأکید قرار داد:

❖ زنان يك سوم نیروی کار رسمی جهان را تشکیل می دهند، اما در کارهایی اشتغال دارند که پایین ترین مزد به آن پرداخت می شود و بیش از مردان نسبت به بیکاری آسیب پذیرند. همچنین در ازای کار مشابه، زنان سه چهارم مردان مزد دریافت می کنند.

❖ تقریباً همه کارهایی که در محیط خانه انجام می شود، بوسیله زنان است و اگر کارهای خارج از منزل را نیز به آن اضافه کنیم می توان نتیجه گرفت که اکثر زنان در يك روز به اندازه دو نفر کار می کنند.

❖ زنان نیمی از مواد غذایی جهان را تولید می کنند، اما به ندرت مالک زمینی هستند و به سختی می توانند وام دریافت کنند. علاوه بر این در طرحها و پروژه های کشاورزی نیز مورد غفلت قرار می گیرند.

❖ زنان بیش از همه خدمات بهداشتی که از سوی جامعه برای خانواده، ارائه می گردد ، برای خانواده خود مراقبتهای بهداشتی عرضه می کنند بر این اساس زنان در زمینه اولویت پیشگیری از بیماری، مداوا و نیز بهبود وضعیت بهداشتی خانواده خود پیشقدم بوده اند.

❖ نسبت بی سوادان زنان به مردان در جهان ، همچنان سه به دو باقی مانده است، اما در همه حال آمار ثبت نام مدارس نشان می دهد که فاصله موجود بین آموزش دختران و پسران به تدریج کاهش می یابد. (همان ، ص ۱۷)

نقش زنان در توسعه ، مستقیماً به هدف توسعه اجتماعی و اقتصادی بستگی دارد و از این رو در تحول همه جامعه های انسانی، عاملی بنیادی محسوب می گردد. منظور از توسعه ، يك دگرگونی پرشمول است که توسعه سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و وجوه دیگر زندگی انسانی را در بر می گیرد و نیز رشد اقتصادی و گسترش منابع مادی، اخلاقی و فکری جامعه را شامل می شود. همچنین توسعه باید امکانات لازم را برای زنان و مخصوصاً زنان تهیدست فراهم کند تا بتوانند ضمن ابراز مطالبات فزاینده خود به اهداف انسانی خویش دست یابند و از مواهب زندگی و فرصتهای یکسان برخوردار شوند، علاوه بر این ، مشارکت مقرون به توفیق هر زن به عنوان يك عامل مستقل و قانونی در فعالیتهای اجتماعی به شناسایی و تحقق عملی حق او در عرصه برابری اجتماعی منجر خواهد شد. همچنین توسعه نیازمند يك